॥ શ્રી મહાવીરાય નમઃ॥

શ્રી ગ્રેટર બોમ્બે વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંઘ

સંચાલિત

માતુશ્રી મણિબેન મણશી ભીમશી છાડવા ધાર્મિક શિક્ષણ બોર્ડ

Website : www.jainshikshan.org **E mail :** jainshikshanboard@gmail. com

૧૩ જુલાઈ ૨૦૨૫ **મહિલા મંડળ** **કુલ ગુણ : ૧૦૦**

સૂચના : ૧) જે પ્રમાણે સવાલ પૂછ્યા હોય તે જ પ્રમાણે જવાબ લખવા. વાર્તા કે થોકડાના લાંબા જવાબ લખવા નહિ.
૨) આપના જવાબ પેપરમાં આપે ઓપન બુક આપી છે કે રેગ્યુલર તે ખાસ લખજો. જેમણે નહીં લખ્યું હોય તેમનો નંબર આવશે તો પણ નંબર આપવામાં નહીં આવે.

શ્રેણી – ૨૨

STUDENT NAME		ROLL NO.	
DATE OF BIRTH		MOBILE NO.	
OPEN /REGULAR		WRITER	
SANGH NAME		SUPARVISOR NAME	
MAHILA MANDAL		TOTAL MARKS	

(૧૫)

પ્ર.૧ (અ) સામાયિક–પ્રતિક્રમણના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ લખો. **(૭)**

૧. સમ પૃથ્વીથી નક્ષત્રના વિમાન કેટલા ઊંચે છે? ઉત્તમ લક્ષણ કેટલા છે? **૮૮૪ યોજન. ૧૦૦૮.**

૨. પરિગ્રહ એટલે શું? **મૂર્ચ્છા (આસક્તિ), મમત્વ (મારાપણું).**

૩. વહાલા લાગે તેવા પાપ કયા? **પરિગ્રહ, રાગ, પૈશુન્ય.**

૪. શ્રમણધર્મ એટલે શું? તે કેટલા છે? **સંયમ અને તપમાં નિરંતર શ્રમ કરનાર. તે દશ છે.**

૫. પચ્ચકખાણ આવશ્યકથી શું લાભ થાય છે? **ઈચ્છા નિરોધ થાય, તૃષ્ણા રહિત થવાથી પરમ શાંતિ પમાય.**

૬. બે વ્યક્તિ વચ્ચે કેવો વ્યવહાર કરવાનો નથી?

બે વ્યક્તિ વચ્ચે ક્લેશ–કંકાસ થાય તેવો વ્યવહાર કરવાનો નથી.

૭. આપણી સર્વ પ્રવૃત્તિના મૂળમાં શું છે? એક શબ્દમાં લખો. **આપણી માન્યતા**

(આ) આવશ્યક સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ માંગ્યા પ્રમાણે લખો. **(૮)**

૧. આવશ્યકના ભેદ લખો. **દ્રવ્ય આવશ્યક, ભાવ આવશ્યક.**

૨. માર્ગ એટલે શું? **ઉપાય. આવશ્યક મોક્ષના ઉપાયભૂત હોવાથી તેને માર્ગ કહે છે.**

૩. ~~આવશ્યકના પર્યાયવાચી નામ કયા સૂત્રમાં છે? સૂત્રનું માત્ર નામ લખો.~~ **~~અનુયોગદ્વાર સૂત્રમાં.~~**

૪. સંયમમાં લાગેલા દોષોની આલોચના શેનાથી થાય છે? એક શબ્દમાં લખો. **પ્રતિક્રમણ.**

૫. શેના વિના આત્મશુદ્ધિ થઈ શક્તી નથી? **ભાવ આવશ્યક વિના આત્મશુદ્ધિ થઈ શક્તી નથી.**

૬. કોણે પ્રતિક્રમણના પર્યાયવાચી શબ્દોનું કથન કર્યું છે? **અચાર્ય ભદ્રબાહુ સ્વામીએ.**

૭. આવશ્યકનો ક્રમ શેના પર અવસ્થિત છે? **વિશેષ કાર્ય-કારણ ભાવની શૃંખલા પર.**

૮. આવશ્યકમાં કેટલા અધ્યયન છે? તેને શું કહેવાય છે? બે શબ્દમાં લખો. **છ, અધ્યયન શતક વર્ગ**

(૧૦)

પ્ર.૨ સૂયગડાંગ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ બે શબ્દમાં લખો.

૧. પાંચ સ્કંધ કોનો મત છે? તેઓ શેને માને છે? **બૌદ્ધ દર્શન, ક્ષણિકવાદ**

૨. ઉપસર્ગો કયા છે? **અનુકૂળ, પ્રતિકૂળ**

૩. આત્મષષ્ઠવાદ આત્માને શું માને છે? **શાશ્વત, નિત્ય**

૪. અહિંસા કયા ભાવને પ્રગટાવે છે? **સમભાવ, વીતરાગ ભાવ**

૫. જગતમાં શું અનિત્ય છે? **પદાર્થો, સંબંધો**

૬. સાધક પરિસ્થિતિને કેવી રીતે સ્વીકારે છે? **સમજણપૂર્વક, સમભાવપૂર્વક**

૭. જીવને શેની આકાંક્ષા જાગૃત થાય છે? **માન, સન્માન**

૮. બીજા અધ્યયનનું નામ શું છે? **વૈતાલિય, વૈદારિક**

૯. ચાર્વાક દર્શન કયા આગમને પ્રમાણ માનતા નથી? **અનુમાન, આગમ**

૧૦. પોતાના શાસનનું શું જોઇને શુદ્ધાત્માને રાગ-દ્વેષ થાય છે? **ઉત્કર્ષ, અપકર્ષ**

(૧૦)

પ્ર.૩ ઠાણાંગ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ માંગ્યા પ્રમાણે લખો.

૧. વ્યાખ્યા લખો. વેદના ભય, નૈગમ નય, દ્વિતો વક્રા, છત્ર રત્ન (૪)

વેદના ભય : **રોગ, પીડા આદિનો ભય.**

નૈગમ નય : **વસ્તુના બોધ માટે અનેક વિકલ્પોને સ્વીકારે.**

દ્વિતો વક્રા : **બે દિશામાં વક્ર શ્રેણી.**

છત્ર રત્ન : **વૃષ્ટિ, તાપ, વાયુ આદિથી રક્ષણ કરે.**

૨. પર્યાયાર્થિક નયના નામ લખો. **ઋજુસૂત્ર નય, શબ્દ નય, સમભિરુઢ નય, એવંભૂત નય.** (૨×૨)

૩. પૂર્વાભિમુખ છેલ્લી ચાર નદીઓના નામ લખો. **સીતા નદી, નરકન્તા નદી, સુવર્ણકુલા નદી, રક્તા નદી.**

૪. પરિભાષ દંડનીતિ કોના સમયમાં હતી? (૧×૧)

ચક્રવર્તી ભરતના સમયમાં. કોઇ ઋષભદેવ સ્વામીએ શરૂ કરી એમ માને છે.

૫. સાત વર્ષમાંથી એકાંત કર્મભૂમિના ક્ષેત્રના નામ લખો. એક શબ્દમાં લખો. **મહાવિદેહ ક્ષેત્ર.**

(૧૫)

પ્ર. ૪ (અ) ભગવતી સૂત્રના આધારે ખાલી જગ્યા પૂરો. **(૧૦)**

૧. ભગવતી સૂત્ર ...... શતક ...... ઉદ્દેશક ...... છે. **૩, ૧૧, ૯**

૨. શિવ રાજર્ષિના મતે આ લોકમાં સાત ...... અને સાત ...... છે. **દ્વીપ, સમુદ્ર**

૩. ......, ... અને ...... થી અગ્નિમાં હોમ કર્યો. **મધ, ઘી, ચોખા**

૪. શિવભદ્રકુમાર ......, ... અને ...... ની સારી રીતે દેખરેખ કરતા હતા. **રાજ્ય, રાષ્ટ્ર, સૈન્યાદિક**

૫. આ અધ્યયનમાં ......, ... અને ...... સુધીનું વિસ્તૃત વર્ણન છે. **સંયમ, તપસાધના, મોક્ષગમન**

૬. પ્રભુની વાત સાંભળીને ......, ..., ... બન્યા. **શંકિત, કાંક્ષિત, સંદિગ્ધ**

૭. એક ...... પરિણામી જીવ, ... ધર્મી હોવા છતાં ...... ના માધ્યમે સત્ય સમજ્યા. **ભદ્ર, અન્ય, પ્રભુ**

(આ) જ્ઞાતાધર્મકથા સૂત્રના આધારે નીચેના વાક્યો સાચા છે કે ખોટા? ખોટા હોય તે સુધારીને લખો. **(૫)**

૧. ભગવાન મહાવીર હસ્તિનાપુર નગરીમાં પધાર્યા. **ખોટું. ભગવાન મહાવીર રાજગૃહી નગરીમાં પધાર્યા.**

૨ . જીવ ગુરુતા–લઘુતાને કેવી રીતે પામે છે? **સાચું.**

૩. કર્મના લેપ–અલેપનો ઉપાય બતાવ્યો છે. **ખોટું. કર્મના લેપ–અલેપના ફળનું વર્ણન દર્શાવ્યું છે.**

૪ . જીવ શીઘ્ર ગુરુત્વને પામે છે. **સાચું.**

૫. અપૌરુષિક એટલે એકદમ ઊંડું પાણી. **ખોટું. અપૌરુષિક એટલે માથોડાથી વધુ ઊંડું પાણી.**

(૫)

પ્ર. ૫ નિરયાવલિકા (વૃષ્ણિદશા) સૂત્રના આધારે મને ઓળખો.

૧. હું અરિષ્ટનેમિ ભગવાનનો મુખ્ય શિષ્ય છું. **વરદત્ત મુનિ.**

૨. મેં ધર્મની આદિ કરી હતી. **ભગવાન અરિષ્ટનેમિ**

૩. વીરાંગદ કુમારે મારી પાસેથી ૧૧ અંગનો અભ્યાસ કર્યો. **સિદ્ધાર્થ આચાર્ય**

૪. મેં દ્વારિકા નગરીને દેવલોક જેવી બનાવી હતી. **કુબેર**

૫. હું સર્વાર્થસિદ્ધ મહાવિમાનમાં ઉત્પન્ન થયો છું. **નિષધ અણગાર**

(૧૫)

પ્ર.૬ ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રના આધારે નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો.

૧. ભોગે **ભોચ્ચા વમિત્તા ય, લહુભૂય વિહારિણો ।**

અમોયમાણા ગચ્છંતિ, દિયા કામકમા ઈવ ॥

અર્થ : વિવેકી વ્યક્તિ ભોગ ભોગવીને યથાવસરે તેનો ત્યાગ કરે છે અને આરંભ–પરિગ્રહથી મુક્ત થઈને, પોતાની ઈચ્છા અનુસાર સ્વતંત્ર વિચરણ કરનારા પક્ષીની જેમ સાધુચર્યામાં પ્રસન્નતા સાથે અર્થાત્ સ્વેચ્છાએ વિહાર કરે છે.

૨. પુરોહિયં **તં કમસોડણુણંતં, ણિમંતયંતં ચ સુએ ધણેણં ।**

જહ કમ્મં કામગુણેહિં ચેવ, કુમારગા તે પસમિક્ખં વક્કં ॥

અર્થ : એક પછી એક પ્રલોભન આપતા, વારંવાર અનુનય કરતા અને પુત્ર પ્રાપ્તિનું, ધનનું કે ભોગસુખનું નિમંત્રણ કરતા એવા ભૃગુ પુરોહિતને કુમારોએ વિચારપૂર્વક આ પ્રમાણે કહ્યું.

૩. ણાહં **રમે પક્ખિણી પંજરે વા, સંતાણછિણ્ણા ચરિસ્સામિ મોણં ।**

અકિંચણા ઉજ્જુકડા ણિરામિસા, પરિગ્ગહારંભ નિયત્ત દોસા ॥

અર્થ : જેમ પિંજરામાં પંખિણી સુખી થતી નથી, તેમ આ રાજ્યસુખથી ભરેલા અંતઃપુરમાં હું પણ આનંદ પામતી નથી, માટે સ્નેહરૂપી તાંતણાને છેદીને તથા આરંભ અને પરિગ્રહના દોષથી નિવૃત્ત, અકિંચન (પરિગ્રહ રહિત થઈને) નિરાસક્ત અને સરળ સ્વભાવી બનીને સંયમમાર્ગમાં વિચરણ કરીશ.

૪. પિય **પુત્તગા દોણ્ણિ વિ માહણસ્સ, સકમ્મસીલસ્સ પુરોહિયસ્સ ।**

સરિત્તુ પોરાણિયં તત્થ જાઈ, તહા સુચ્ચિણં તવ સંજમં ચ ॥

અર્થ : બ્રાહ્મણને યોગ્ય યજ્ઞ વેગેરે ક્રિયાઓમાં સંલગ્ન ભૃગુ પુરોહિતના આ બંને પ્રિય પુત્રોએ એકવાર મુનિ ને જોયા. તેમને પૂર્વજન્મ તથા તે જન્મમાં સમ્યક્રૂપે આચરણ કરેલા તપ અને સંયમનું સ્મરણ થયું.

૫. અજ્જેવ **ધમ્મં પડિવજ્જયામો, જહિં પવણ્ણા ણ પુણબ્ભવામો ।**

અણાગયં ણેવ ય અત્થિ કિંચિ, સદ્ધાખમં ણે વિણઇત્તુ રાગં ॥

અર્થ : જે ધર્મનો સ્વીકાર કરવાથી ફરી જન્મ–મરણ ન કરવા પડે, તે સંયમધર્મને અમે આજે જ અંગીકાર કરશું. આ સંસારમાં જીવ માટે કાંઈપણ નવીન કે અપ્રાપ્ત નથી અર્થાત્ બધા જ સુખો કે પદાર્થો અનંતવાર ભોગવાઈ ગયા છે, માટે હે પિતાજી ! તમે અમારા ઉપરથી રાગભાવ દૂર કરી ધર્મની શ્રદ્ધા કરો.

(૨૦)

પ્ર. ૭ પન્નવણા સૂત્રના આધારે જવાબ લખો.

(અ) દ્રવ્યેન્દ્રિયના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ માંગ્યા પ્રમાણે લખો. (૧૦)

૧. એક જીવ અપેક્ષા અને અનેક જીવ અપેક્ષા પાણી, ધીમેલ, ઉંદર, અસુરકુમારની ભૂત–ભવિષ્ય–વર્તમાનની દ્રવ્યેન્દ્રિય લખો. (૮)

એક જીવ અપેક્ષા	ભૂત	વર્તમાન	ભવિષ્ય
પાણી	અનંત	૧	૮, ૯, ૧૦, સંખ્યાત, અસંખ્યાત, અનંત
ધીમેલ	અનંત	૪	૯, ૧૦, સંખ્યાત, અસંખ્યાત, અનંત
ઉંદર	અનંત	૮	૮, ૯, ૧૬, સંખ્યાત, અસંખ્યાત, અનંત
અસુરકુમાર	અનંત	૮	૮, ૯, ૧૦, સંખ્યાત, અસંખ્યાત, અનંત

અનેક જીવ અપેક્ષા	ભૂત	વર્તમાન	ભવિષ્ય
પાણી	અનંત	અસંખ્યાત	અનંત
ધીમેલ	અનંત	અસંખ્યાત	અનંત
ઉંદર	અનંત	અસંખ્યાત	અનંત
અસુરકુમાર	અનંત	અસંખ્યાત	અનંત

૨. નારકી ૧૭ દ્રવ્યેન્દ્રિયો કેવી રીતે કરે છે? (૧×૨)

નારકી મરીને તિર્યંચ પંચેન્દ્રિયનો ભવ કરી, પછી એકેન્દ્રિયનો ભવ કરીને, ત્યારપછી મનુષ્ય ભવ પ્રાપ્ત કરીને સિદ્ધ થાય ૮+૧+૮=૧૭.

૩. ભવિષ્યકાલીન દ્રવ્યેન્દ્રિય કેમ નિયમા કહી છે.

કોઇપણ જીવ મોક્ષ પ્રાપ્તિ પહેલા મનુષ્યનો ભવ અવશ્ય કરે છે.

(આ) ભાવેન્દ્રિયના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ માંગ્યા પ્રમાણે લખો. (૧૦)

૧. એક જીવ અપેક્ષા ને અનેક જીવ અપેક્ષા સંમૂર્ચ્છિમ મનુષ્ય, રત્નપ્રભા, કોડાની ભૂત–ભવિષ્ય–વર્તમાન ની ભાવેન્દ્રિય લખો. (૬)

એક જીવ અપેક્ષા	ભૂત	વર્તમાન	ભવિષ્ય
સંમૂર્ચ્છિમ મનુષ્ય	અનંત	૫	૫, ૬, ૭ સંખ્યાત, અસંખ્યાત, અનંત
રત્નપ્રભા	અનંત	૫	૫, ૧૦, ૧૫, સંખ્યાત, અસંખ્યાત, અનંત
કોડા	અનંત	૨	૬, ૭ સંખ્યાત, અસંખ્યાત, અનંત

અનેક જીવ અપેક્ષા	ભૂત	વર્તમાન	ભવિષ્ય
સંમૂર્ચ્છિમ મનુષ્ય	અનંત	અસંખ્યાત	અનંત
રત્નપ્રભા	અનંત	અસંખ્યાત	અનંત
કોડા	અનંત	અસંખ્યાત	અનંત

૨. દ્રવ્યેન્દ્રિય અને ભાવેન્દ્રિય કેટલી છે? બે શબ્દમાં લખો. **આઠ, પાંચ** (૧×૪)

૩. ભાવેન્દ્રિય કયા કર્મના ક્ષયોપશમથી હોય છે? એક શબ્દમાં લખો. **જ્ઞાનાવરણીય.**

૪. ભાવેન્દ્રિયનો ત્રીજો આલાપક લખો.

૨૪ દંડકના પ્રત્યેક જીવની ૨૪ દંડકમાં ત્રૈકાલિક ભાવેન્દ્રિયો.

૫. ગુલાબનો જીવ છ ભાવેન્દ્રિય કેવી રીતે કરે?

ગુલાબનો જીવ એક એકેન્દ્રિયના ભવ કરીને પછી મનુષ્યનો ભવ કરી મોક્ષે જાય.

(૧૦)

પ્ર. ૮ કોઠો બનાવીને માર્ગણા લખો.

જ.

માર્ગણા	ના.	તિ.	મનુ.	દેવ	કુલ ભેદ
૧. અધોલોકમાં કૃષ્ણલેશી બાદરમાં	૬	૩૮	૩	૫૦	૯૭
૨. અધોલોકમાં પંચેન્દ્રિય કૃષ્ણલેશી નોગર્ભજમાં	૬	૧૦	૧	૫૦	૬૭
૩. અધોલોક ગર્ભજમાં	૦	૧૦	૨	૦	૧૨
૪. અધોલોક બાદરમાં	૧૪	૩૮	૩	૫૦	૧૦૫
૫. ઘ્રાણેન્દ્રિય મિશ્ર યોગ શાશ્વતામાં	૭	૧૨	૧૫	૮૫	૧૧૯
૬. એકાત નપુંસક બાદરમાં	૧૪	૨૮	૧૦૧	૦	૧૪૩
૭. ઉર્ધ્વલોક સમ્યગ્ દષ્ટિમાં	૦	૧૮	૦	૭૦	૮૮
૮. વચનયોગી દેવતાઓમાં	૦	૦	૦	૯૯	૯૯
૯. અધોલોક અવધિદર્શનમાં	૧૪	૫	૨	૫૦	૭૧
૧૦. એકાંત અસંજ્ઞી અપર્યાપ્તામાં	૦	૧૯	૧૦૧	૦	૧૨૦

જય – જિનેન્દ્ર

❋ PLEASE CONATACT DSB HELPLINE NO. 9702277914 FOR FREE ONLINE SHRENI CLASSES.

❋ NEXT CLASS STARTS AUGUST 4TH/5TH MONDAY AND TUESDAY.

❋ TO JOIN OUR TELEGRAM GROUP. CONTACT DSB HELPLINE NO. 9702277914.

❋ FOR BOOKS AND EXAM REGISTRATION.